

МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ / ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ І КУЛЬТУР

УДК 378.048.02

Майєр Н. В.,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри методики викладання іноземних мов
й інформаційно-комунікаційних технологій,
Київський національний лінгвістичний університет,
n.maiier@knlu.edu.ua

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТЕСТОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І КУЛЬТУР

Важливою передумовою ефективного формування тестової компетентності майбутнього вчителя іноземних мов і культур є коректний вибір підходів з урахуванням кінцевої мети й умов навчання, володіння студентами базовими методичними знаннями та вміннями. У статті обґрунтовано доцільність використання низки підходів до формування тестової компетентності майбутнього вчителя іноземних мов і культур та сформульовано принципи, які сприяють їх ефективній реалізації в освітньому процесі на першому (бакалаврському) рівні в закладах вищої освіти. Компетентнісний підхід полягає в розвитку в студентів здатності застосовувати набуті методичні знання в практичній професійно-методичній діяльності з проектування, організації та реалізації тестового контролю для перевірки рівня сформованості в учнів іншомовної комунікативної компетентності й реалізується на основі принципу моделювання професійно-методичної діяльності вчителя іноземних мов, принципу реалізації змісту навчання шляхом використання адекватних форм, методів і засобів формування тестової компетентності. Особистісно-діяльнісний підхід реалізується в єдності обох його складників на основі принципу пріоритету індивідуальності студента як суб'єкта навчання та учіння, принципу добору змісту навчання та учіння з урахуванням особливостей планування та організації вчителем тестового контролю, принципу різноцільового використання інформаційно-комунікаційних технологій. Проектний підхід передбачає залучення студентів до проектної діяльності, а специфічним методичним принципом його реалізації визначено принцип використання індивідуальних проектних завдань на етапі рубіжного контролю рівня сформованості тестової компетентності. Рефлексивний підхід забезпечує формування і розвиток методичної рефлексії, а засадничими принципами його реалізації визначено принцип використання різних методів навчання для розвитку методичної рефлексії, принцип забезпечення студентів засобами самоконтролю за процесом і результатом учіння. Обрані підходи становлять методологічне підґрунтя для визначення структури і змісту спеціальної дисципліни професійно-методичної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов і культур «Сучасні підходи до тестування в навчанні іноземних мов і культур».

Ключові слова: вчитель іноземних мов і культур; компетентнісний підхід; особистісно-діяльнісний підхід; проектний підхід; рефлексивний підхід; тестова компетентність.

Майєр Н. В.,

доктор педагогических наук, профессор,
профессор кафедры методики преподавания
иностранных языков
и информационно-коммуникационных технологий,
Киевский национальный лингвистический университет,
n.maiier@knlu.edu.ua

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ФОРМИРОВАНИЮ ТЕСТОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ И КУЛЬТУР

Важной предпосылкой эффективного формирования тестовой компетентности будущего учителя иностранных языков и культур является корректный выбор подходов с учетом конечной цели и условий обучения, владения студентами базовыми методическими знаниями и умениями. В статье обоснована целесообразность использования ряда подходов к формированию тестовой компетентности будущего учителя иностранных языков и культур и сформулированы принципы, способствующие их эффективной реализации в образовательном процессе на первом (бакалаврском) уровне в учреждениях высшего образования. Компетентностный подход заключается в развитии у студентов способности применять полученные методические знания в практической профессионально-методической деятельности по проектированию, организации и реализации тестового контроля для проверки уровня сформированности у учащихся иноязычной коммуникативной компетентности и реализуется на основе принципа моделирования профессионально-методической деятельности учителя иностранных языков, принципа реализации содержания обучения путем использования адекватных форм, методов и средств формирования тестовой компетентности. Личностно-деятельностный подход реализуется в единстве его обоих компонентов на основе принципа приоритета индивидуальности студента как субъекта обучения и учения, принципа отбора содержания обучения и учения с учетом особенностей планирования и организации учителем тестового контроля, принципа разноцелевого использования информационно-коммуникационных технологий. Проектный подход предполагает привлечение студентов к проектной деятельности, а специфическим методическим принципом его реализации определен

принцип использования индивидуальных проектных заданий на этапе рубежного контроля уровня сформированности тестовой компетентности. Рефлексивный подход обеспечивает формирование и развитие методической рефлексии, а основополагающими принципами его реализации определены принцип использования различных методов обучения для развития методической рефлексии и принцип обеспечения студентов средствами самоконтроля за процессом и результатом учения. Отобранные подходы составляют методологическое основание для определения структуры и содержания специальной дисциплины профессионально-методической подготовки будущего учителя иностранных языков и культур «Современные подходы к тестированию в обучении иностранных языков и культур».

Ключевые слова: учитель иностранных языков и культур; компетентностный подход; личностно-деятельностный подход; проектный подход; рефлексивный подход; тестовая компетентность.

Maiier, Natalia,

Habilitated Doctor of Pedagogy, Full Professor,
Full Professor of the Department of Foreign Language Teaching
Methods, Information and Communication Technologies,
Kyiv National Linguistic University,
n.maiier@knl.u.edu.ua

MODERN APPROACHES TO BUILDING PRE-SERVICE FOREIGN LANGUAGE AND CULTURE TEACHERS' TEST COMPETENCE

A key prerequisite for effective developing of pre-service foreign language and culture teachers' test competence lies in correct choice of teaching approaches, taking into account ultimate educational goals and conditions, as well as students' command of basic methodological knowledge and skills. This article substantiates the expediency of using a number of approaches to forming pre-service foreign language and culture teachers' test competence and formulates the principles that promote their effective implementation in the educational process at the first (Bachelor's) level in higher education institutions. The competency-based approach is aimed at developing students' abilities to apply the acquired methodological knowledge in their practical professional and methodological activities on designing, organising and implementing language testing to check students' level of foreign language communicative competence and is realised on the basis of such principles as modelling professional and methodological activities of a language teacher, implementing educational content through the use of acceptable forms, methods and means of developing test competence. The learner-centered approach is realised in the unity of its components on the basis of the principle of students' individualities priority as a subject of their learning and teaching, the principle of selecting the educational content taking into account language test planning and organising peculiarities, the principle of diverse use of information and communication technologies. The project-based approach provides students involvement in project activities. The specific methodological principle of its implementation is determined by the principle of using individual project assignments for summative evaluation of students' test competence. The reflexive approach ensures methodo-

logical reflection formation and development, and the major principles of its implementation are determined by the principle of applying different teaching methods for developing methodological reflection, the principle of providing students with means of self-assessment of learning process and results. The selected approaches constitute the methodological basis for eliberating the structure and content of the special discipline of professional and methodological pre-service foreign language and culture teacher training "Modern approaches to foreign language and culture testing".

Key words: foreign language and culture teacher; competency-based approach; learner-centred approach; project-based approach; reflexive approach; test competence.

Постановка проблеми. Підхід до навчання як базисна категорія методики визначає стратегію навчання [1, с. 200], реалізує провідну, домінуювальну ідею навчання на практиці [11, с. 20]. Тому важливою передумовою ефективного формування тестової компетентності майбутнього вчителя іноземних мов і культур є коректний вибір підходів з урахуванням кінцевої мети й умов навчання, володіння студентами базовими методичними знаннями та вміннями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тестова компетентність майбутнього вчителя іноземних мов і культур як складник його методичної компетентності є здатністю добирати, самостійно розробляти тести й ефективно використовувати тестові технології для реалізації контролю рівня сформованості в учнів іншомовної комунікативної компетентності та окремих її компонентів. Для формування методичної компетентності майбутнього вчителя іноземних мов і культур дослідники пропонують застосовувати різні підходи.

Науковцями конкретизовано основні положення компетентнісного підходу до методичної підготовки майбутніх учителів іноземних мов [3; 17; 27]. Компетентнісний підхід, уважає К. Е. Безукладников, полягає в його системному, міждисциплінарному та діяльнісному характері. За своєю суттю він поглинає (інтегрує) «ЗУНівський» особистісно орієнтований, когнітивний та афективний підходи, змінюючи тип цілепокладання в процесі підготовки майбутнього вчителя іноземних мов, ставлячи на чільне місце міждисциплінарні, інтегровані вимоги до результату навчання [3, с. 14]. А. А. Люботинським доведено, що методична компетентність майбутнього вчителя іноземних мов ефективно формується на основі компетентнісного й інтегративного підходу [15].

О. М. Солововой запропоновано здійснювати багаторівневу методичну підготовку викладача іноземних мов для загальної середньої і неперервної професійної освіти на засадах інтегративно-рефлексивного підходу, який поєднує різні етапи неперервного розвитку професійної компетентності вчителя та різні блоки навчальних дисциплін курсової підготовки [23, с. 7]. О. В. Сухих сформульовано загальну концепцію міждисциплінарного інтегративного підходу до формування і розвитку професійної лінгводидактичної компетенції викладача іноземних мов і культур як фахівця нової формації [24].

Проте підходи до формування тестової компетентності майбутнього вчителя іноземних мов і культур досліджено недостатньо. Тому **метою статті** є обґрунтування доцільності використання компетентнісного, особистісно-діяльнісного, проектного, рефлексивного підходів, а також формулювання принципів, що сприяють їх ефективній реалізації в освітньому процесі з формування тестової компетентності студентів-майбутніх учителів іноземних мов і культур.

Виклад основного матеріалу дослідження. Компетентнісний підхід в освіті полягає в зміщенні акценту з накопичування нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування й розвитку в того, хто навчається, здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки і досвід успішних дій у ситуаціях професійної діяльності та соціальної практики [19, с. 71-72].

З позиції компетентнісного підходу основним результатом навчання є високий рівень сформованості цільових компетентностей. У контексті формування тестової компетентності як результату навчання реалізація компетентнісного підходу полягає в розвитку в студентів здатності застосовувати набуті методичні знання в практичній професійно-методичній діяльності з проектування, організації та реалізації тестового контролю для перевірки рівня сформованості в учнів іншомовної комунікативної компетентності. При цьому *проектування* передбачає визначення об'єкта, форми і виду тестового контролю, типів і видів тестових завдань, аналіз і вибір інструментальної програми в разі планування комп'ютерного тестування, *організація* – добір навчального матеріалу, розроблення тестових завдань, критеріїв і шкал оцінювання, підготовка бланків із тестовими завданнями та бланків для відповідей учнів, *реалізація* – виконання учнями тестів, пере-

вірка їх учителем й інтерпретація результатів тестування. Це зумовлює організацію навчального процесу на засадах *принципу спрямованості навчально-пізнавальної діяльності студентів на запланований результат*, що полягає у формуванні тестової компетентності в єдності її складників – методичних знань та умінь.

Компетентнісний підхід, як зазначають дослідники, найбільш точно відображає сутність процесів модернізації в галузі освіти, адже характеризується такими вміннями, здатностями, особистісними характеристиками, які повинні безпосередньо використовуватися в практичній діяльності і формуватися на основі особистого досвіду тих, хто навчається [20], підсилює практичну орієнтованість навчання, його предметно-професійний аспект, підкреслює роль умінь використовувати знання для розв'язання виробничих завдань [29]. Тому формування тестової компетентності повинно відбуватися з урахуванням *принципу моделювання професійно-методичної діяльності вчителя іноземних мов*, який проектує, планує та організовує тестовий контроль рівня сформованості в учнів іншомовної комунікативної компетентності.

Ефективному формуванню тестової компетентності майбутніх учителів іноземних мов і культур сприяє дотримання *принципу реалізації змісту навчання шляхом використання адекватних форм, методів і засобів формування тестової компетентності*. Вважаємо, що використовувані форми, методи і засоби повинні забезпечувати програмні результати навчання та оволодіння загальними і фаховими компетентностями.

Компетентнісний підхід тісно пов'язаний з особистісно-діяльним, адже тестова компетентність студентів формується шляхом моделювання професійно-методичної діяльності вчителя в умовах навчального процесу в закладі вищої освіти і має бути особистісно значущою, сприяти розвитку різних якостей майбутнього вчителя, професійно значущих зокрема. Традиційно *особистісно-діяльний підхід* реалізується в єдності обох його складників – особистісного і діяльнісного. Проаналізуємо і конкретизуємо особливості їх функціонування в процесі формування тестової компетентності майбутнього вчителя іноземних мов і культур.

У контексті *особистісного* компонента процес формування тестової компетентності спрямований на розвиток особистості студентів – майбут-

ніх учителів іноземних мов і культур. Це зумовлює необхідність урахування професійних потреб, мотивів, цілей учіння як індивідуалізованого та особистісного виду діяльності, що заснований на індивідуально-психологічних особливостях особистості студента (увага, пам'ять, мислення (психолого-педагогічне, критичне, методичне), сприймання тощо). Зі свого боку, потреби студентів у майбутній професійно-методичній діяльності з планування та організації тестового контролю визначають зміст їх навчання та учіння.

Діяльнісний компонент актуалізується шляхом розвитку в студентів умінь 1) проектувати індивідуальну траєкторію учіння задля оволодіння тестовою компетентністю, 2) використовувати інформаційно-комунікаційні технології з різними цілями: а) з метою організації навчання та учіння для формування тестової компетентності майбутніх учителів іноземних мов і культур (наприклад, систему управління навчанням Moodle), б) з метою формування методичних умінь проектувати, організовувати і реалізовувати тестовий контроль (інтернет-ресурси, онлайн-платформи, інструментальні програми тощо), 3) виявляти прогалини у власних методичних знаннях та методичних уміннях проектувати, організовувати й реалізовувати тестовий контроль учнів (зокрема в реальних умовах навчального процесу під час педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти), реалізовувати власні стратегії учіння та коригування результатів.

З огляду на викладене вище засадничими *принципами* реалізації особистісно-діяльнісного підходу до формування тестової компетентності майбутніх учителів іноземних мов і культур є 1) принцип пріоритету індивідуальності студента як суб'єкта навчання та учіння, 2) принцип добору змісту навчання та учіння з урахуванням особливостей планування й організації вчителем тестового контролю; 3) принцип різноцільового використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Поділяючи думку О. М. Золотухіної [9, с. 3], вважаємо, що особистість викладача, його методична, педагогічна, психологічна підготовленість є запоруками якості навчання студентів. Тому розглянемо особистісний і діяльнісний компонент особистісно-діяльнісного підходу з позиції викладача, який організовує навчальний процес з формування тестової компетентності в майбутніх учителів іноземних мов і культур.

Особистісний компонент забезпечується передусім мотивацією викладача до творчої діяльності навчання, до урахування потреб та інтересів студентів, до моделювання ситуацій майбутньої професійно-методичної діяльності студентів, до використання різних методів і технологій навчання (наприклад, ігрових, інформаційно-комунікаційних технологій, які «несуть у собі величезний мотиваційний потенціал [12, с. 164]»). Використання сучасних технологій і методів навчання потребує, як зазначає О. В. Мальов, «зміни позиції стилю діяльності викладача – він виступає в ролі організатора освітніх ситуацій і ситуацій методичної діяльності, виконує функції фасилітації та методичної підтримки студента [16, с. 260-261]».

Не слід залишати поза увагою такі якості викладача, як толерантність (її відсутність знижує якість педагогічної взаємодії та може сформувати в студентів негативне ставлення як до викладача, так і до навчання взагалі [13, с. 47]), креативність як особливу психічну реальність [28, с. 3], інноваційність, творчий підхід до професійної діяльності, постійне прагнення до творчих пошуків, до власного професійного зростання, самовдосконалення [8], спостережливість, яка допомагає викладачу у відповідних ситуаціях підсилити педагогічну взаємодію, змінити технологію діяльності, форму презентації матеріалу, викликати зацікавленість студентів, увага як необхідна умова забезпечення ефективності навчання [22].

Реалізація діяльнісного компонента з позиції викладача вимагає визначення мети і завдань навчання та учіння, добору й організації навчального матеріалу та визначення форми його подання, вибору прийомів, методів і технологій навчання, консультування студентів засобами синхронної та асинхронної комунікації, коригування процесу і результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів, контроль та оцінювання рівня сформованості тестової компетентності. Окреслені методичні дії викладача повинні реалізовуватися крізь призму особистості студента з метою створення комфортного навчального середовища, сприятливої психологічної атмосфери.

Сучасна педагогічна парадигма особистісно орієнтованого навчання, зазначає В. В. Гузєєв, стикається з серйозною проблемою – недостатністю освітніх технологій для його втілення в практику. Науковець наголошує, що сьогодні серед наявних технологій до цього класу можна

віднести лише технологію (групу технологій) проектного навчання [6, с. 194]. Тому не викликає сумніву доцільність використання **проектного підходу** для формування тестової компетентності майбутніх учителів іноземних мов і культур, що передбачає «спрямованість діяльності студентів на результат, який отримується під час розв'язання тієї чи іншої практично чи теоретично значущої проблеми [31]».

Перефразовуючи точку зору О. В. Скурихіної [21], *проектну діяльність майбутніх учителів іноземних мов і культур у процесі формування тестової компетентності* тлумачимо як специфічну форму організації їхньої професійно-методичної діяльності, коли шляхом послідовних індивідуальних дій, що здійснюються на основі аналізу методичної ситуації, пошуку варіантів її розв'язання і постійного зворотного зв'язку на рефлексивній основі, створюються проекти як її реальні результати.

У широкому розумінні основним результатом формування тестової компетентності майбутніх учителів іноземних мов і культур є здатність самостійно розробляти тестові завдання. Тому для рубіжного контролю (модульна контрольна робота) студентам слід пропонувати індивідуальні проектні завдання, орієнтовані на практичний результат – самостійне укладання тестових практикумів, зокрема електронних (наприклад, тестовий практикум для контролю іншомовної компетентності в аудіюванні, іншомовної компетентності в читанні, іншомовної лексичної компетентності, іншомовної граматичної компетентності).

Є. І. Ісаєв пропонує розглядати проектний підхід у взаємозв'язку з особистісно-діяльнісним і визначає такі його принципи: принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії в процесі навчання, принцип вибірковості і самостійності, принцип нестандартної структури інформації, принцип проблемної структури навчального матеріалу, принцип свідомого обмеження пропонованого викладачем навчального матеріалу, принцип спрямованого пошуку додаткової інформації, принцип інтегративно-предметного підходу, принцип переносу знань, умінь і навичок для розв'язання нових оригінальних завдань професійної діяльності [10]. Не заперечуємо доцільність урахування зазначених принципів у процесі формування тестової компетентності майбутніх учителів іноземних мов і культур і доповнюємо їх спеціальним методич-

ним *принципом використання індивідуальних проектних завдань на етапі рубіжного контролю рівня сформованості тестової компетентності*.

Рефлексія – важлива професійна якість особистості вчителя [1, с. 248], безумовний атрибут будь-якої особистісно-значущої діяльності [30]. Саме вміння самоконтролю і рефлексії дозволяють самостійно коригувати учіння за визначеною індивідуальною траєкторією [25, с. 130] задля формування власної тестової компетентності, а **рефлексивний підхід** забезпечує формування і розвиток необхідних рефлексивних умінь [4, с. 52], рівнем сформованості яких визначається здатність до рефлексії [2, с. 3].

Важливою категорією рефлексивного підходу до формування тестової компетентності майбутніх учителів іноземних мов і культур є методична рефлексія. Перефразовуючи думку науковців [14], вважаємо, що *методична рефлексія* – це, з одного боку, аналіз власної діяльності учіння з метою формування тестової компетентності, з іншого – самоаналіз ефективності проектування, організації та реалізації тестового контролю в умовах квазі-професійної діяльності [5].

Рефлексія – це якість, що розвивається, та найінтенсивніше її розвиток відбувається в спеціально організованій інноваційній діяльності [7], а розвиток методичної рефлексії передбачає взаємопов'язане використання проблемно-пошукових та ігрових методів навчання, які стимулюють і мотивують навчально-пізнавальну діяльність студентів.

Загалом поділяючи наукові ідеї Т. Ф. Ушевої [26, с. 52], вважаємо, що для формування рефлексивних умінь та розвитку методичної рефлексії студенту слід надати можливість діяти в конкретній ситуації, що моделює професійно-методичну діяльність учителя іноземних мов і культур з проектування, організації й реалізації тестового контролю, та оцінити свої дії. З цією метою викладач створює умови для занурення студента в навчальну та квазіпрофесійну діяльність шляхом добору та/або самостійного розроблення засобів навчання і дидактичних матеріалів, супроводу процесу учіння, наприклад, з використанням системи управління навчанням Moodle.

Розвиток методичної рефлексії тісно пов'язаний з активізацією рефлексивної позиції майбутнього вчителя іноземних мов і культур, а «особистість з активною рефлексивною позицією постійно контролює й осмислює свою діяльність,

усвідомлює способи досягнення цілей і визначає способи подолання перешкод на цьому шляху, коригує свою діяльність задля оптимізації та максимально ефективної реалізації своїх цілей [18, с. 163]».

Отже, формування тестової компетентності майбутнього вчителя іноземних мов і культур за рефлексивним підходом здійснюється на основі таких *принципів*: 1) принцип використання різних методів навчання для розвитку методичної рефлексії; 2) принцип забезпечення студентів засобами самоконтролю за процесом і результатом учіння.

Результати дослідження. У статті обґрунтовано доцільність використання компетентнісного, особистісно-діяльнісного, проектного, рефлексивного підходів та в межах кожного з них сформульовано принципи, які уможливають їх ефективну реалізацію в освітньому процесі з формування тестової компетентності майбутнього вчителя іноземних мов і культур. Окреслені підходи є методологічним підґрунтям для визначення структури і змісту спеціальної дисципліни професійно-методичної підготовки «Сучасні підходи до тестування у навчанні іноземних мов і культур».

Перспективи подальших розвідок убачаємо в обґрунтуванні концептуальних засад добору змісту навчання для формування тестової компетентності майбутнього вчителя іноземних мов і культур.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Артюшина Л. А. Дидактические средства включения рефлексивных умений школьников в содержании образования : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Л. А. Артюшина. – Нижний Новгород, 2008. – 24 с.
3. Безукладников К. Э. Формирование лингводидактических компетенций будущего учителя иностранного языка : концепция и методика: автореф. дис. на соискание учен. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки, уровень высшего профессионального образования)» / К. Э. Безукладников. – Нижний Новгород, 2009. – 42 с.
4. Бурдякова Л. С. Рефлексивный поход как педагогическая проблема / Л. С. Бурдякова // Научные труды Московского гуманитарного университета. – 2017. – № 4. – С. 49-54.
5. Вербицкий А. А. Проблема трансформации мотивов в контекстом обучении [Электронный ресурс] / А. А. Вербицкий, Н. А. Бакшаева. – Режим доступа: <http://www.library.by/portalus/modules/psychology>.
6. Гузеев В. В. Планирование результатов образования и образовательная технология / В. В. Гузеев. – М. : Народное образование, 2000. – 240 с.
7. Гуреев А. П. Рефлексия профессиональной деятельности педагога как психолого-педагогическая проблема : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01, 13.00.08 / Андрей Петрович Гуреев. – Челябинск, 2001. – 154 с.
8. Євтух М. Б. Пріоритети професійної підготовки вчителя в системі університетської освіти / М. Б. Євтух, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин, З. М. Шалік // Е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку» [Електронний ресурс]. – 2009. – Вип. 4. – Режим доступу: http://www.intellectinvest.org.ua/ukr/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n4_2009.
9. Золотухина Е. Н. Формирование готовности к педагогической деятельности в вузе у аспирантов в системе дополнительного образования: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Е. Н. Золотухина. – Шуя, 2011. – 22 с.
10. Исаев Е. И. Основы проектирования психологического образования педагога : дис. ... доктора психол. наук: 19.00.07 / Исаев Евгений Иванович. – М., 1998. – 306 с.
11. Колесникова И. Л. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков / И. Л. Колесникова, О. А. Долгина. – СПб.: Из-во «Русско-Балтийский информационный центр „БЛИЦ”», Cambridge University Press, 2001. – 224 с.
12. Конишева А. В. Организация самостоятельной работы учащихся по иностранному языку / А. В. Конишева. – СПб. : КАРО, Мн. : Изд-во «Четыре четверти», 2005. – 208 с.
13. Коржуев А. В. Толерантность в контексте педагогической культуры преподавателя вуза / А. В. Коржуев, Н. Ю. Кудзиева, В. А. Попков // Педагогика. – 2003. – № 5. – С. 44-49.
14. Краевский В. В. Методология педагогики : новый этап: [учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений] / В. В. Краевский, Е. В. Бережнова. – М. : Изд. центр «Академия», 2006. – 400 с.
15. Люботинский А. А. Формирование методической компетентности у будущих учителей иностранного языка в условиях инновационной образовательной среды : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (иностранный язык; уровень высшего профессионального образования)» / А. А. Люботинский. – СПб., 2014. – 27 с.
16. Малёв А. В. Непрерывная лингвометодическая подготовка преподавателя иностранного языка : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Малёв Алексей Витальевич. – Нижний Новгород, 2015. – 379 с.
17. Макеева С. Н. Формирование методической компетенции у будущего бакалавра педагогического образования в процессе профессионально направленного обучения иностранному языку : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.02

- «Теория и методика обучения и воспитания (иностранный язык, уровень высшего образования)» / С. Н. Макеева. – Нижний Новгород, 2013. – 26 с.
18. Осипова Т. П. Рефлексивно-деятельностный подход в процессе профессиональной подготовки студентов / Т. П. Осипова // Ярославский педагогический вестник. – 2012. – № 1. – Том II (Психолого-педагогические науки). – С. 163-166.
 19. Паращенко Л. І. Технологія формування ключових компетентностей у старшокласників : практичні підходи / Л. І. Паращенко // Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 71-84.
 20. Петренко А.А. Компетентностный подход в образовательном процессе / А. А. Петренко // Современные проблемы науки и образования. – 2007. – № 1. – С. 62-65.
 21. Скурихина О. В. Организационно-педагогические условия овладения студентами способами проектной деятельности : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / О. В. Скурихина. – Киров, 2008. – 32 с.
 22. Слостенин В. А. Педагогика : [учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений] / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; под ред. В. А. Слостенина. – М. : Изд. центр «Академия», 2002. – 576 с.
 23. Соловова Е. Н. Интегративно-рефлексивный подход к формированию методической компетенции преподавателя иностранного языка : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)» / Е. Н. Соловова. – М., 2004. – 48 с.
 24. Сухих О. В. Средства и методы профессиональной лингводидактической подготовки преподавателя иностранных языков и культур : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)», 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / О. В. Сухих. – Пятигорск, 2005. – 36 с.
 25. Сысоев П. В. Обучение по индивидуальной траектории / П. В. Сысоев // Язык и культура. – 2013. – № 4 (24). – С. 121-131.
 26. Ушева Т. Ф. Реализация рефлексивного подхода в педагогическом образовании / Т. Ф. Ушева // Сибирский педагогический журнал. – 2014. – № 5. – С. 49-54.
 27. Формирование методической компетенции учителя иностранного языка в университете : монография / Н. В. Языкова, С. Н. Макеева. – М. : ТЕЗАУРУС, 2015. – 288 с.
 28. Фрицко Ж. С. Проектная деятельность студентов педагогического колледжа при обучении иностранному языку как средство формирования методических умений : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.08 / Фрицко Жанна Сергеевна. – Екатеринбург, 2006. – 208 с.
 29. Хабибуллина А. А. Принципы компетентностного подхода при подготовке специалистов среднего звена / А. А. Хабибуллина // Вестник Башкирского университета. – 2007. – Том 3. – С. 182-184.
 30. Хуторской А. В. Проблемы и технологии образовательного целеполагания [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0822-1.htm>.
 31. Юрловская И. А. Проектные технологии как средство развития индивидуальности учащихся / И. А. Юрловская // Сибирский педагогический журнал (научно-практическое издание). – 2013. – № 3. – С. 94-98.

REFERENCES

1. Azimov E. G. Novyy slovar metodicheskikh terminov i ponyatiy (teoriya i praktika obucheniya yazykam) / E. G. Azimov. A. N. Shchukin – M. : Izdatelstvo IKAR. – 2009. – 448 s.
2. Artyushina L. A. Didakticheskiye sredstva vklyucheniya refleksivnykh umeniy shkolnikov v soderzhanii obrazovaniya : avtoref. dis. na soiskaniye uchen. stepeni kand. ped. nauk : spets. 13.00.01 «Obshchaya pedagogika. istoriya pedagogiki i obrazovaniya» / L. A. Artyushina. – Nizhniy Novgorod, 2008. – 24 s.
3. Bezukladnikov K. E. Formirovaniye lingvodidakticheskikh kompetentsiy budushchego uchitelya inostrannogo yazyka : kontseptsiya i metodika: avtoref. dis. na soiskaniye uchen. stepeni doktora ped. nauk : spets. 13.00.02 «Teoriya i metodika obucheniya i vospitaniya (inostrannyye yazyki. uroven vysshego professionalnogo obrazovaniya)» / K. E. Bezukladnikov. – Nizhniy Novgorod, 2009. – 42 s.
4. Burdyakova L. S. Refleksivnyy pokhod kak pedagogicheskaya problema / L. S. Burdyakova // Nauchnyye trudy Moskovskogo gumanitarnogo universiteta. – 2017. – № 4. – S. 49-54.
5. Verbitskiy A. A. Problema transformatsii motivov v kontekstnom obuchenii [Elektronniy resurs] / A. A. Verbitskiy. N. A. Bakshayeva. – Rezhim dostupu: <http://www.library.by/portalus/modules/psychology>.
6. Guzeyev V. V. Planirovaniye rezultatov obrazovaniya i obrazovatel'naya tekhnologiya / V. V. Guzeyev. – M. : Narodnoye obrazovaniye. – 2000. – 240 s.
7. Gureyev A. P. Refleksiya professionalnoy deyatel'nosti pedagoga kak psikhologo-pedagogicheskaya problema : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01. 13.00.08 / Andrey Petrovich Gureyev. – Chelyabinsk, 2001. – 154 s.
8. Ievtukh M. B. Priorityety profesiinoy podgotovki vchytelia v systemi universytetskoy osvity / M. B. Yevtukh, M. I. Solovej, Ye. S. Spitsyn, Z. M. Shalik // E-zhurnal «Pedagogicheskaya nauka: istoriya, teoriya, praktika, tendentsii rozvytku» [Elektronniy resurs]. – 2009. – Vyp. 4. – Rezhim dostupu: http://www.intellectinvest.org.ua/ukr/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n4_2009.
9. Zolotukhina E. N. Formirovaniye gotovnosti k pedagogicheskoy deyatel'nosti v vuze u aspirantov v sisteme dopolnitelnogo obrazovaniya: avtoref. dis. na soiskaniye uch. stepeni kand. ped. nauk : spets. 13.00.08 «Teoriya i metodika professionalnogo obrazovaniya» / E. N. Zolotukhina. – Shuya, 2011. – 22 s.
10. Isayev E. I. Osnovy proyektirovaniya psikhologicheskogo obrazovaniya pedagoga : dis. ... doktora psikhol. nauk: 19.00.07 / Isayev Evgeniy Ivanovich. – M., 1998. – 306 s.

11. Kolesnikova I. L. Anglo-russkiy terminologicheskii spravochnik po metodike prepodavaniya inostrannykh yazykov / I. L. Kolesnikova, O. A. Dolgina. – SPb.: Iz-vo «Russko-Baltiyskiy informatsionnyy tsentr „BLITs”». Cambridge University Press. – 2001. – 224 s.
12. Konyshcheva A. V. Organizatsiya samostoyatelnoy raboty uchashchikhsya po inostrannomu yazyku / A. V. Konyshcheva. – SPb.: KARO. Mn.: Izd-vo «Chetyre chetverti». – 2005. – 208 s.
13. Коржуев А. В. Толерантность в контексте педагогической культуры преподавателя вуза / А. В. Коржуев, Н. Ю. Кудзиева, В. А. Попков // Педагогика. – 2003. – № 5. – С. 44-49.
14. Kravetskiy V. V. Metodologiya pedagogiki : novyy etap: [ucheb. posob. dlya stud. vyssh. ucheb. zavedeniy] / V. V. Kravetskiy, E. V. Berezhnova. – M.: Izd. tsentr «Akademiya», 2006. – 400 s.
15. Lyubotinskiy A. A. Formirovaniye metodicheskoy kompetentnosti u budushchikh uchiteley inostrannogo yazyka v usloviyakh innovatsionnoy obrazovatelnoy sredy : avtoref. dis. na soiskaniye uchen. stepeni kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 «Teoriya i metodika obucheniya i vospitaniya (inostranny yazyk; uroven vysshogo professionalnogo obrazovaniya)» / A. A. Lyubotinskiy. – SPb., 2014. – 27 s.
16. Malev A. V. Nepreryvnaya lingvometodicheskaya podgotovka prepodavatelya inostrannogo yazika : dis. ... d-ra ped. nauk: 13.00.02 / Malev Aleksey Vitalyevich. – Nizhniy Novgorod, 2015. – 379 s.
17. Makeyeva S. N. Formirovaniye metodicheskoy kompetentsii u budushchego bakalavra pedagogicheskogo obrazovaniya v protsesse professionalno napravlennoy obucheniya inostrannomu yazyku : avtoref. dis. na soiskaniye uchen. stepeni kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 «Teoriya i metodika obucheniya i vospitaniya (inostranny yazyk. uroven vysshogo obrazovaniya)» / S. N. Makeyeva. – Nizhniy Novgorod, 2013. – 26 s.
18. Osipova T. P. Refleksivno-deyatelnostnyy podkhod v protsesse professionalnoy podgotovki studentov / T. P. Osipova // Yaroslavskiy pedagogicheskii vestnik. – 2012. – № 1. – Tom II (Psikhologo-pedagogicheskiye nauki). – S. 163-166.
19. Parashchenko L. I. Tekhnologiya formuvannya kluchovykh kompetentnostei u starshoklasnykiv : praktychni pidkhody / L. I. Parashchenko // Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti : svitoviy dosvid ta ukrainski perspektivy : biblioteka z osvithoi polityky / Pid zah. red. O. V. Ovcharuk. – K.: «K.I.C», 2004. – S. 71-84.
20. Petrenko A. A. Kompetentnostnyy podkhod v obrazovatelnom protsesse / A. A. Petrenko // Sovremennyye problemy nauki i obrazovaniya. – 2007. – № 1. – S. 62-65.
21. Skurikhina O. V. Organizatsionno-pedagogicheskiye usloviya ovladeniya studentami sposobami proyektnoy deyatelnosti : avtoref. dis. na soiskaniye uch. stepeni kand. ped. nauk : spets. 13.00.08 «Teoriya i metodika professionalnogo obrazovaniya» / O. V. Skurikhina. – Kirov, 2008. – 32 s.
22. Slastenin V. A. Pedagogika : [ucheb. posob. dlya stud. vyssh. ped. ucheb. zavedeniy] / V. A. Slastenin, I. F. Isayev, E. N. Shiyanov; pod red. V. A. Slastenina. – M.: Izd. tsentr «Akademiya», 2002. – 576 s.
23. Solovova E. N. Integrativno-refleksivnyy podkhod k formirovaniyu metodicheskoy kompetentsii prepodavatelya inostrannogo yazyka : avtoref. dis. na soiskaniye uchen. stepeni doktora ped. nauk : spets. 13.00.02 «Teoriya i metodika obucheniya i vospitaniya (inostranny yazyki)» / E. N. Solovova. – M., 2004. – 48 s.
24. Sukhikh O. V. Sredstva i metody professionalnoy lingvodidakticheskoy podgotovki prepodavatelya inostrannykh yazykov i kultur : avtoref. dis. na soiskaniye uchen. stepeni doktora ped. nauk : spets. 13.00.02 «Teoriya i metodika obucheniya i vospitaniya (inostranny yazyki)». 13.00.08 «Teoriya i metodika professionalnogo obrazovaniya» / O. V. Sukhikh. – Pyatigorsk, 2005. – 36 s.
25. Sysoyev P. V. Obucheniye po individualnoy trayektorii / P. V. Sysoyev // Yazyk i kultura. – 2013. – № 4 (24). – S. 121-131.
26. Usheva T. F. Realizatsiya refleksivnogo podkhoda v pedagogicheskom obrazovanii / T. F. Usheva // Sibirskiy pedagogicheskii zhurnal. – 2014. – № 5. – S. 49-54.
27. Formirovaniye metodicheskoy kompetentsii uchitelya inostrannogo yazyka v universitete : monografiya / N. V. Yazykova, S. N. Makeyeva. – M.: TEZAVURUS, 2015. – 288 s.
28. Fritsko Zh. S. Proyektnaya deyatelnost studentov pedagogicheskogo kolledzha pri obuchenii inostrannomu yazyku kak sredstvo formirovaniya metodicheskikh umeniy : dis. ...kand. ped. nauk : 13.00.08 / Fritsko Zhanna Sergeevna. – Ekaterinburg, 2006. – 208 s.
29. Khabibullina A. A. Printsipy kompetentnostnogo podkhoda pri podgotovke spetsialistov srednego zvena / A. A. Khabibullina // Vestnik Bashkirskogo universiteta. – 2007. – Tom 3. – S. 182-184.
30. Khutorskoy A. V. Problemy i tekhnologii obrazovatelnoy tselepolaganiya [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0822-1.htm>.
31. Yurlovskaya I. A. Proyektnyye tekhnologii kak sredstvo razvitiya individualnosti uchashchikhsya / I. A. Yurlovskaya // Sibirskiy pedagogicheskii zhurnal (nauchno-prakticheskoye izdaniye). – 2013. – № 3. – S. 94-98.

Отримано 15.01.2019